Стенограммы

XIII Рийгикогу, VIII Сессия, Инфочас

Среда, 10.10.2018, 13:00

Отредактированная

13:00 Infotund
1. 13:01 Kultuuriautonoomia
2. 13:10 10.–11. detsembril 2018 Marokos allkirjastatav ÜRO immigratsiooniteemaline dokument
3. 13:14 Hoolduskoormus ning raske ja sügava puudega inimeste isiklik abistamine
4. 13:23 Surrogaatemadus ja lapsendamine
5. 13:29 Maksupoliitika
6. 13:39 Sotsiaalteenuste osutamine
7. 13:44 Eesti mittealaline liikmesus ÜRO Julgeolekunõukogus
8. 13:52 Tööjõumaksud

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Hetkel on kohal 29 Riigikogu liiget.
Valitsusliikmetest on infotunnis peaminister Jüri Ratas, sotsiaalkaitseminister Kaia Iva ja välisminister Sven Mikser. Annan võimaluse ühe lisaküsimuse esitamiseks.

---

1. 13:01 Kultuuriautonoomia

13:01 Esimees Eiki Nestor
Traditsiooniliselt vastab esimesena peaminister Jüri Ratas. Küsib Jürgen Ligi. Palun, Jürgen Ligi!

13:01 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra peaminister! Te olete siin saalis ignoreerinud kõiki küsimusi eestikeelse õppe kohta, olete alati hakanud rääkima eesti keele õppest. See on selge positsioonivõtt: te toetate seda, et venelased oleksid segregeeritud ja teie valijaskond elaks omaette ega lekiks. Aga nüüd on teie erakond hakanud rääkima ka kultuuriautonoomiast. Vaat sellele te leidsite kohe sooja sõna. Te ütlesite, et te toetate seda ja Eesti seadusi. Ma ei tea, kui palju te küll aru saite, millest jutt on, aga see oli väga toetav avaldus, mis te tegite. Öelge, kas see on teie põhimõtteline valik ja poliitika, et venelased peavad elama eraldi, mõtlema teisiti, töötama mujal ja suhtlema ainult omavahel.

13:01 Peaminister Jüri Ratas
Austatud Riigikogu esimees! Väga auväärt Riigikogu liikmed! Hea küsija, austatud Jürgen Ligi, teil on minu meelest alati suurepärased küsimused ja selle poliitretoorikaga, milleks teie suuteline olete, ma ei julge küll võistelda. Te suudate panna oma küsimusse kokku taeva ja maa ning keerata selle siis veel 180 kraadi teistpidi.
Ma tulen kõigepealt segregeerituse juurde. Ma siiralt arvan seda, et me peame pingutama – nii auväärt Riigikogu liikmed, aga ka valitsusliikmed, kõik Eesti kodanikud –, selleks et kõik need 1,3 miljonit inimest, kes Eestimaal elavad, tunneksid ennast siin meie inimestena. Me peame pöörama sellele tähelepanu,

olenemata sellest, mis on nende sugu või rahvus või vanus või poliitiline veendumus. Seda ütleb ka meie konstitutsioon, põhiseadus.
Nüüd kultuuriautonoomiast. Tõesti, ma austan seadust või seadusi, mille kohta te küsisite. Eesti Vabariigi põhiseaduse II peatüki "Põhiõigused, vabadused ja kohustused" § 50 annab vähemusrahvustele õiguse luua rahvuskultuuri huvides omavalitsusasutusi vähemusrahvuste kultuurautonoomia seaduses sätestatud tingimustel ja korras. Kui võtta ette vähemusrahvuse kultuuriautonoomia seadus, mille on Riigikogu vastu võtnud 1993. aastal, siis see näeb näiteks § 2 lõikes 2 ette võimaluse, et vähemusrahvuse kultuuriomavalitsusi võivad moodustada saksa, vene, rootsi ja juudi vähemusrahvusest isikud ja nendest vähemusrahvustest isikud, kelle arv on üle 3000. Nii et ma tõesti toetan Eesti seadusi.

13:04 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, täpsustav küsimus, palun!

13:04 Jürgen Ligi
Aitäh! Eks teie huvi on ju arusaadav, aga Eesti riigi huvi on alati olnud see, et kultuuriautonoomia kehtiks väikestele rahvakildudele ja et see ei tekitaks ühiskonna lõhestatust juurde. Te nimetate seda, mida ma räägin, poliitretoorikaks. Reaalsus on see, et teie valijad surevad varem, nad on kehvema haridusega, neil on kehvemad töökohad ja nad elavad kehvemates tingimustes. Seda kõike toodab killustatud, lahutatud haridussüsteem ja katkine sotsiaalne võrgustik. See ei ole poliitretoorika, see on inimarengu aruande põhiline kokkuvõte. Öelge nüüd siiski, kas te võtate selle ühiskonna liitmiseks midagi ette, et EKRE ei saaks enam öelda, et venelased reedavad Eesti riiki, ja et me tõesti ei näeks kahe rahvuse puhul nii erinevaid hakkamasaamise tingimusi.

13:05 Esimees Eiki Nestor
Aitäh!

13:05 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma võtan iga päev selleks midagi ette. Ja võtan ka järgneva kahe minuti jooksul ette, selleks et mitte Eestit lahutada, meie inimesi lükata eri nurkadesse, nagu te soovite, vaid neid tõesti liita, nagu teie vähemalt lõpus oma retoorikas välja ütlesite – ka see on suur asi. Kui räägiti kultuuriautonoomiast, siis ütles teie erakonna sisuline juht Kristen Michal kohe, et see tähendab seda, et Ida-Virumaa viiakse Venemaa Föderatsiooni alla. Te teate väga hästi, et kultuuriautonoomia ei ole seotud ühegi territoriaalse osaga Eestimaast. Ei ole see nii olnud ka rootsieestlastele või ingerisoomlastele.
Ma saan aru, et te olete kogu aeg tahtnud ennast Eesti ühiskonnas väljendada kui inimesena, kes teab Eesti fiskaalpoliitikat kõige paremini. Nüüd te teete uue hüppe ja hakkate rääkima, kelle valijad surevad varem ja kelle valijad elavad kauem. Seda on ausalt öeldes päris võigas kuulda. Ma usun, et igalühel on oma saatus, mis määrab selle, kui kauaks talle on päevi, tunde ja aastaid siin elamiseks antud. Ärge teie seda otsust tehke. Tõsi on see – ma julgen seda täiesti veendunult öelda –, et praeguse valitsuse ja koalitsiooni jaoks on oluline, et kõikides Eestimaa kohtades saaks võimalikult hästi elada. Eesmärk on, et inimesed, kes siin elavad, olgu Saaremaal või Peipsi ääres, olgu Põlvas või Tallinnas, tunneksid ennast hästi, et neil oleks võimalik panna oma lapsi kooli ja lasteaeda, et neil oleks töökohad ja liikumisvõimalused. Eks selleks peab ka riik astuma teatud samme, et ehitada infrastruktuuri, sh viimast miili.

13:07 Esimees Eiki Nestor
Märt Sults, palun!

13:07 Märt Sults
Aitäh, hea eesistuja! Hea peaminister! Toetudes Jürgen Ligi küsimusele, tahan küsida seda, kas te oskate öelda, kui mitme aasta tegematajätmistele keelepoliitikas ja kultuuriautonoomia küsimustes peab praegune valitsus vigade paranduse tegema.

13:07 Peaminister Jüri Ratas

Härra Riigikogu esimees, kuna küsimust ei olnud hästi kuulda, kas ma tohin paluda selle küsimuse teist poolt korrata?

13:07 Esimees Eiki Nestor
Palun!

13:07 Märt Sults
Küsimus oli selline: kui mitme aasta Reformierakonna tegematajätmistele kultuuriautonoomia ja keeleküsimustes peab praegune valitsus vigade paranduse tegema?

13:08 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Praegune valitsus, nagu te teate, töötab vastavalt meie seadustele ja korrale järgmiste korraliste valimisteni, mis on 3. märtsil 2019. Siis annab kõrgeim võim hinnangu, mis erakonnad on järgmises Riigikogus ja kes moodustavad koalitsiooni ehk valitsuse.
Ma olen vähemalt enda töös tunnetanud ja pidanud oluliseks seda, et ma ei soovi näidata näpuga, mis on jäänud viimase 17 aasta jooksul tegemata või mida oleks võinud teha paremini. Kokku võttes on need ju Eestimaa inimesed, kes siin elavad. Need on need inimesed, kes lähevad lasteaeda ja kooli, kes peale kooli lõpetamist soovivad minna ametikooli või ülikooli edasi õppima ja kes peale seda lähevad tööjõuturule. Ma arvan, et see on Eesti riigi kohus ja ülesanne anda neile kõik võimalused nendes konkurentsitingimustes, et neil oleks hea keeleoskus ja nad saaksid tööjõuturul hästi konkureerida.
Ja see lause, et kõik 1,3 miljonit on meie inimesed, ei olnud suusoojaks öeldud lause. Võtame kas või riigikaitse, millest me väga palju räägime ja põhjendatult räägime. Ma arvan, et Eesti riigi kaitsmine algab sellest, kui tugev on meie ühiskond, kui tugev on iga indiviidi tunnetus siin ühiskonnas, kui tugev on meie patriotism, isamaa-armastus. Nii Riigikogul kui valitsusel tuleb teha kõik selleks, et sellele kaasa aidata.
Kui kaua läheb aega teatud vigade parandamiseks? Mõned vead saab ruttu ära parandada. Mulle meenub, et me oleme siin palju härra Aivar Sõerdiga majandusteemadel diskuteerinud. Ta on alati majanduskeskkonna pärast mures olnud. Võtame majutusasutuste käibemaksu: seadustesse oli ju 14% sisse pandud, aga see sai paari nädalaga ära muudetud, et käibemaks oleks edasi 9%. Nii et oleneb probleemikäsitlusest.

13:10 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

2. 13:10 10.–11. detsembril 2018 Marokos allkirjastatav ÜRO immigratsiooniteemaline dokument

13:10 Esimees Eiki Nestor
Järgmine küsimus on välisminister Sven Mikserile, küsib Henn Põlluaas. Palun, Henn Põlluaas!

13:10 Henn Põlluaas
Aitäh! 10.–11. detsembril toimub Marokos ÜRO konverents, kus kavatsetakse allkirjastada ülemaailmse turvalise, korrakohase ja seadusliku rände kokkulepe – väga hull pealkiri. Dokumendi peamine ja läbiv eeldus on, et ränne on hea ja vältimatu, kuigi Euroopa immigratsioonikriis on täiesti selgelt vastupidist tõestanud, ja leppega seatakse riikidele terve rida kohustusi. Kuna tegemist on äärmiselt vastutustundetu leppega, mis täiesti selgelt inspireerib kümneid või isegi sadu miljoneid inimesi migreeruma heal järjel olevatesse riikidesse, on terve hulk riike – USA, Austraalia, Ungari, Austria jne – teatanud, et nemad ei kavatse sellele allkirja anda. See kokkulepe on vastuolus nende riiklike huvidega ning riivab ...

13:11 Esimees Eiki Nestor
Küsimus, palun!

13:11 Henn Põlluaas

… nende suveräänsust. Küsimus: kas Eesti kavatseb sellele alla kirjutada, teades neid negatiivseid tagajärgi? Ja kui kirjutab, siis kuidas te seletate sellist otsest Eesti huvide ja suveräänsuse rikkumist?

13:11 Välisminister Sven Mikser
Aitäh, hea küsija! Tore, et istungile jõudsite. Kindlasti on erakordselt mõistlik jääda Riigikogu saalis mõtteid vahetades ja ka küsimusi esitades tõe piiridesse. Tõsi, Marokos Marrakechis toimub tseremoonia, millel allkirjastatakse tegelikult kaks dokumenti: üks neist on globaalne ränderaamistik ja teine on globaalne pagulasraamistik. Mõlemad on *circa* kahe aasta jooksul pikalt ette valmistatud ja läbi arutatud dokumendid. Nii nagu ÜRO Peaassamblee dokumentidega ikka, on ka globaalne ränderaamistik õiguslikult mittesiduv ja tagab riikidele täiesti suveräänse õiguse riigisiseste rändepoliitikate kujundamisel ja elluviimisel, samuti oma piiride kaitsmisel. Nii et teie küsimuses toodud eeldus on ebatõene, nii nagu ka küsimus sellest, millise hinnangu annab see dokument rändele. Ränne on tõenäoliselt küll vältimatu, nagu te ütlesite, aga kindlasti on rändel nii positiivseid kui ka negatiivseid aspekte. Ja tegelikult käsitleb see kooskõlastatud rändeleppe eelnõu 22 valdkonda, sh lisaks rände algpõhjuste ja tõuketegurite lahendamisele näiteks ebaseadusliku rände vähendamist ning tagasisaatmist ja tagasivõttu, inimkaubanduse ja inimsmugeldamise ennetamise ja takistamise küsimusi, piirihaldust ja piirikaitset. Nii et tegemist on väga mitmetahulise ja rännet tema komplekssuses käsitleva dokumendiga. Tõepoolest, Eesti on ka mõlema dokumendi koostamisel osaline olnud ja …

13:13 Esimees Eiki Nestor
Aitäh!

13:13 Välisminister Sven Mikser
Meie president kavatseb ka Marrakechis toimuval tseremoonial osaleda. Nii et Eesti tõepoolest, nõustudes nende …

13:13 Esimees Eiki Nestor
Veel kord: suur aitäh!

13:13 Välisminister Sven Mikser
… lepete eesmärkidega, ka liitub nende lepetega.

13:13 Esimees Eiki Nestor
Nüüd veel suurem aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 13:14 Hoolduskoormus ning raske ja sügava puudega inimeste isiklik abistamine

13:14 Esimees Eiki Nestor
Järgmise küsimuse esitab Krista Aru ja see on sotsiaalkaitseminister Kaia Ivale. Palun, Krista Aru!

13:14 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Eelmise aasta 30. novembril lõppes suur uurimis-, kaardistus- ja analüüsitöö, mis puudutas hoolduskoormuse tegelikku olukorda ja ka kõiki neid probleeme. Probleemid said kaardistatud ja ka järeldused, mis tehti, olid väga pädevad. Minu esimene küsimus on, kas nüüd, peaaegu aasta hiljem, on valmis ka mingid standardid, millele peaks need teenused kohalikes omavalitsustes vastama. Üks neid probleeme, mida rõhutati, oligi see, et teenuste ja abi tase on kohalikes omavalitsustes väga erinev. Kas need standardid ja juhendid on nüüd valmis?

13:15 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva
Head Riigikogu liikmed! Aitäh küsijale! Tõepoolest, küsimus on väga asjakohane ja väga oluline. Vaatasime eelmisel aastal rakkerühma tööd ja võtsime selle pealt tööd edasi kavandades aluseks kaks perspektiivi. Üks on see, mis me saame kohe kiiresti ära teha, ja teine pool on see, mis tähendab

pikemaajalist ümberkorraldust ja ei saa ilmselt väga päevapealt tulla.
Mis on juba sellest aastast muutunud? Me kinnitasime ära esmased abinõud hoolduskoormuse vähendamiseks. Nende hulka kuulub näiteks uus teenus, mis selle aasta algusest rakendus raske ja sügava puudega isikutele, psüühilise erivajadusega isikutele – intervallhoid, päevahoid. Teine teenus, mis on sellest suvest rakendunud, on hooldajale lisapuhkepäevade võimaldamine, mida te ka siin menetlesite ja mis on seaduse jõu saanud. Veel on töös hoolduse koordinatsiooni projekt, mis viib keerulisema abivajadusega inimeste puhul kokku sotsiaal- ja tervishoiupoole ning aitab neid kiiremini teenusele. Lisaks sellele kirjutati augustis alla dementsuse kompetentsikeskuse lepingule ja Eesti parimad jõud on valmis sinna enda panust panema. Kaardistamise käigus selgus, et see on üks oluline valdkond, kus Eestis ei ole veel väga palju ära tehtud, õieti on vähe tehtud. Aasta lõpus tuleb ka taotlusvoor, kus on võimalik taotleda raha nende kohtade loomiseks.
Aga nüüd teenuse standarditest. Kõigepealt, selleks et hinnata perekonna rolli, kui suur peaks olema ka rahaline osa näiteks hoolduskoormuse ja ülalpidamiskohustuse puhul, valmis eelmisel aastal konkreetne juhend, mida me ka kohalikele omavalitsustele tutvustame. Ja praegu, sügisel, on kohalikele omavalitsustele, teenusepakkujatele ja spetsialistidele käimas koolitustevoor, kus neid juhendeid ka tutvustatakse.

13:17 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

13:17 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Aitäh, proua minister, vastuse eest! Ma küsingi siit edasi. Raske ja sügava puudega inimesed vajavad sageli abi ja toetust – eriti siis, kui nad tahavad ise eluga toime tulla ning ka täie või osalise koormusega töötada ja tööle jõuda. Kohalik omavalitsus peab neid siis rahaliselt toetama kas professionaalse hooldaja või lihtsalt tugiisiku palkamisel. Kas ja kuivõrd on jõutud tegelda sellega, et kohaliku omavalitsuse toetus selle hooldaja palkamiseks oleks üle Eesti võrdlemisi sarnase suurusega? Me teame, et siin Tallinnas on üks hind, aga võib-olla Otepää vallas on hoopis teine hind ja selle puudujääva osa peab inimene ise katma. Kas selle probleemiga on tegeldud?

13:18 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva
Aitäh! Ma kasutan võimalust öelda veel eelmise vastuse jätkuks – küsisite just nende juhendite kohta –, et jah, kvaliteedijuhiseid on Sotsiaalkindlustusamet koostanud. Neid on ka tutvustatud, aga kindlasti on siin veel pikk tee minna.
Aga te küsisite nüüd konkreetselt raske ja sügava puudega isikute kohta. Sotsiaalhoolekande seaduses on ju erinevaid võimalusi, kuidas saab isikut abistada. Mõned neist ei eelda puuet, mõned eeldavad. Toon sealt välja kolm: üks on isiklik abistaja, üks on hooldaja ja üks on tugiisik. Nii et tegelikult on võimalik valida nende hulgast sobivaim variant. Ka nende tasustamise praktika on praegu erinev. Kuna isikliku abistaja palkamine on üks sellistest teenustest, mida ka ESF-i projektidest toetatakse, siis nende tasudega isegi ei ole kohalikes omavalitsustes niivõrd suurt probleemi. Kuigi jah, võib öelda, et tasud on pisut madalad: jooksvalt on raske inimesi leida. Pigem on meil probleeme hooldajatoetusega, mis tõesti kohalikes omavalitsustes drastiliselt erineb. Need on pisut erinevad teenused. Hooldamise puhul on oluline hoolduse komponent, isikliku abistamise puhul aga tõepoolest see, mida te kirjeldasite. Näiteks liikumis- ja nägemispuudega isikul on vaja sisuliselt uusi silmi ja uusi käsi, mis aitavad teda nendes toimetustes.
Ma arvan, et kohaliku omavalitsuse teenuste kvaliteet ning parimate abistamismeetodite valimine ja võimaldamine on üldse võtmeküsimus. Sellepärast plaanib Sotsiaalkindlustusamet järgmisest aastast ka oma piirkondadesse selliste mobiilsete üksuste loomist, mis aitaksid kohalikku omavalitsust keerulisematel juhtumitel – kuidas sellisel juhul abi anda – ja ka teenuste korraldamisel. Me oleme sellel aastal tugevdanud ka järelevalve poolt ja astume järgmisel aastal kindlasti Sotsiaalkindlustusametiga pika sammu edasi.

13:20 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Külliki Kübarsepp, palun!

13:20 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Plaanid on iseenesest vägevad, aga kuidas on lood ressurssidega? Kui palju te olete plaaninud 2019. aastaks ressursse, selleks et hoolduskoormust vähendada? Ja kui võimalik, siis rääkige ka nelja aasta perspektiivist, kui RES-i peale mõelda. Kui palju on eraldatud? Mind huvitab just see paikkondlikkus, millele ka Krista Aru siin viitas, n-ö paikkondlik tasandusfond. Tõenäoliselt on ju kättesaadavus piirkonniti erinev, kompetents on erinev, vajadused on erinevad – ideaalis võiks kohalikel omavalitsustel olla tasandusfond. Kas see võiks olemas olla ja kui suur see võiks olla?

13:21 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! Rahalise ressursiga on tõepoolest nii, et nendele teenustele tuleb raha mitmest kohast. Osa on riigiteenused. Ja riigiteenuste kohta ma võin nüüd küll öelda, et minu meelest oleme me kvalitatiivselt täiesti uue sammu astunud. Me läheme järgmisele aastale vastu nii, et me mitte ei lapi enam auke ühekordsete, üheaastaste toetustega, vaid meil on riigi eelarvestrateegias nii rehabilitatsioonile, abivahenditele kui ka erihoolekandeteenustele olemas mõningase kasvuga püsirahastus, baasrahastus. Edasi, kohalikud omavalitsused: osa raha läheb sinna sihtotstarbeliselt, see on konkreetsete programmide jaoks. On olemas ka rahaline ressurss selleks, et kohalikes omavalitsustes teenuseid arendada. Näiteks on sellel aastal tulemas kodude kohandamise uus taotlusvoor. Kindlasti tuleb ka üldiste sotsiaalteenuste uus taotlusvoor.
Kui nüüd tulubaasist rääkida, siis selle aasta lõpus, novembris, lähen valitsuse ette pikaajalise hoolduskoormuse vähendamise ettepanekutega. Need on juba konkreetsemad ettepanekud, sh need sammud ja ettepanekud, kuidas hakata analüüsima tulubaasi – missugused peaksid olema erisused kohaliku omavalitsuse elanikkonna struktuurist lähtuvalt ja kuidas seda tulubaasi arvestada. Mis nüüd järgmisi aastaid puudutab, siis, nagu ütlesin, meil on neljaks aastaks plaanitud ka esmased tegevused. 16,4 miljonit lisaraha on plaanitud nende tegevuste jaoks, mida ma siin esimesele küsimusele vastates ka nimetasin. Nii et siin on tõepoolest mitu meedet. Üks on see, et riigiteenused oleks normaalse rahastusega, seal ei oleks auke. Teine on kohalike omavalitsuste tulubaas, millega me kindlasti tegeleme. Ja veel on konkreetsed meetmed, selleks et üksikuid teenuseid arendada ja juurde luua ning uusi kohti tekitada.

13:23 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

4. 13:23 Surrogaatemadus ja lapsendamine

13:23 Esimees Eiki Nestor

Valitsusliikmetest vastab järgmisena peaminister Jüri Ratas, küsib Peeter Ernits. Peeter Ernits.

13:23 Peeter Ernits

Hea juhataja ja peaminister! Valitsusliidu aluspõhimõtetes on lause, et meie peamine väljakutse on rahvastikuprobleemide lahendamine. Nõus. Hiljuti kuulsime, et mõned rikkad eestlased on asunud välismaiste naiste emakaid üürima ja endale lapsi ostma. Minu küsimus on, kas selle valitsusliidu lähtepõhimõtte alusel, mis on igati õilis, peaksid ka teised eestlased sellest õppust võtma ja asuma kommertsiaalset surrogaatemadust kasutama. Seda lubavad mõned üksikud riigid, näiteks India, Venemaa ja Tai, samuti mõned üksikud Ameerika Ühendriikide osariigid.

13:24 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, austatud Peeter Ernits! Tore on siin teiega debateerida. Ma arvan, et see rahvastikuaspekt, et Eesti rahvaarv ei saa väheneda, on õige põhimõte. See on vähemalt minu jaoks järgnevaks sajaks aastaks kõige olulisem narratiiv, et me näeksime seda, et Eesti rahvaarv tõuseb ja noori, nagu praegu siin rõdul, oleks ikka rohkem ja rohkem. Te olete ka ise sellele heale dokumendile alla kirjutanud. Nii et mul on hea meel, et te saate nüüd seda rahvastikuteemat ka oma uues poliitilises perekonnas üleval hoida.
Ma saan aru, et see teema on vist suuresti ajendatud teie sotsiaalmeedias käsitletust. Minu meelest on

täiesti kohatu, kui ühel hetkel räägitakse ühiskonnas peade lendamisest ja teisel hetkel räägitakse ühiskonnas kellegi ülespoomisest. Kahjuks on see debatt vähemalt selle ülespoomise väljendi kaasa toonud ja see on, nagu ma ütlesin, täiesti-täiesti kohatu.
Nüüd see, mille kohta te küsisite, on sisuliselt väga tundlik küsimus, kus me peame igal juhul suutma ühiskonnas pidada tasakaalukat, argumenteeritud ja ka austavat debatti. Ma ei arva, et see peaks olema poliitkampaania küsimus. Vastupidi, ma arvan, et see ei tohi olla ja see ei saa olla poliitkampaania küsimus. Asendusemadus on kindlasti pereelu, meditsiini ja eetikaga seotud küsimus, aga ka õiguslik küsimus.

13:26 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

13:26 Peeter Ernits
Aitäh! Kõigepealt aitäh, et te toetate ja kaitsete minu tütart, kes lubati tõesti üles puua. Aga küsimus on kommertsiaalses surrogaatemaduses. Eestis on teatavasti igasugune surrogaatemadus keelatud, kuigi paljud naised tõenäoliselt vajavad seda meditsiinilistel põhjustel, ja ka mujal Euroopas on see nii. Aga minu küsimus oli, kas teie meelest võiks Eesti California järgi juhinduda ja kommertsiaalse surrogaatemaduse seadustada.

13:27 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma vastasin esimesele küsimusele, kuidas peaks seda debatti Eesti ühiskonnas pidama. Kui me räägime rahvastiku juurdekasvust ja sellest, et perekonnad soovivad last või lapsi, siis me teame seda, et ligemale 20%-l Eestimaa peredel on ühel, teisel või kolmandal põhjusel probleeme laste saamisega. Nagu ma ütlesin, ainukene võimalus on neid debatte pidada poliitkampaaniast väljaspool, pidada neid austavalt, tasakaalukalt ja ka argumenteeritult. Nii et ma arvan, et see, kui nüüd öelda siit Riigikogu valitsuse tooli pealt välja, et teeme nii või naa, ilma et meil tegelikult oleks põhjalikke debatte olnud, oleks lahmimine. See ei ole õige.

13:28 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

13:28 Henn Põlluaas
Aitäh! Te ütlesite, et tegemist on eetikaküsimusega. Kas te seoses sellega peate tõepoolest eetiliseks seda, kui ema müüb oma lapse täiesti võhivõõrastele inimestele raha eest maha? Tegemist on ju inimkaubandusega, ükskõik kui vana see laps on. Seda enam, et sellelt lapselt ei ole mitte keegi küsinud, kas ta tahaks tulevikus kasvada üles võõras perekonnas, eriti veel homoperekonnas. Kas inimkaubandus ja äritsemine on teie meelest tõesti eetiline?

13:29 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Mina tean seda, et kui need debatid on olnud, siis ei ole ju diskuteeritud mitte ainult müümise üle, vaid ka selle üle, kas see ei võiks olla altruistlik tegevus. Aga ma kordan üle, et ma arvan, et neid küsimusi, mida asendusemadus puudutab, on palju. Teie tõite välja eetilise poole. Mina ütlesin, et see on pereelu ja meditsiiniga seotud küsimus, see on õiguslik, aga kindlasti ka eetiline küsimus.

13:29 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

5. 13:29 Maksupoliitika

13:29 Esimees Eiki Nestor
Ka järgmine vastaja on peaminister Jüri Ratas, küsib Taavi Rõivas. Palun, Taavi Rõivas!

13:29 Taavi Rõivas

Aitäh, hea eesistuja! Austatud peaminister! Neid maksupoliitika teemasid, mille kohta annaks teie käest küsida, on loomulikult väga palju. Ma keskendun täna sellele, et vaid ühe aastaga on Eestis ümbrikupalkade maksmine enam kui poolteist korda kasvanud – 8 protsendipunktilt 13-le. See on midagi sellist, mis on vähemalt trendi murdev, kui mitte öelda katastroof. Karta on, et see on maksupoliitika otsene tagajärg. Minu küsimus on väga lihtne. Eile ütles ettevõtjate esindaja siinsamas kõnetoolis kõneledes, et maksupoliitikas on tehtud vigu. Kas te mõistate, et see indikaator – ümbrikupalkade väga järsk tõus – on üks selliseid asju, mis oleks olemata, kui te ei oleks asunud väga hoogsalt maksupoliitikat muutma?

13:30 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Eks see vastab muidugi tõele, et neid maksupoliitilisi apse on tulnud siin viimase paari aasta jooksul tõsiselt parandada. See vastab muidugi tõele. Võtame kas või ühe eelneva küsija. Teie ametikaaslane küsis, kui kiiresti saab eri ajahorisontidel tekitatud probleeme lahendada. Tema väites oli näiteks 17 aastat. Ma ei oska täpselt öelda, kust ta selle võttis. Ma ütlesin, et mäletatavasti oli ju näiteks aastal 2016 suur soov ja kihk panna majutusasutustele juurde 5% käibemaksu, suurendada seda 14%-le. See sai mõne nädalaga maha võetud ja 2017. aastast on see käibemaks edasi 9%. Mulle meenub nendest pikkadest virvarridest ka näiteks seesama diislikütuse aktsiis, mis pidi tõusma 1. jaanuarist 2018, aga ei tõusnud. Me tegime selle otsuse ära.
Kui nüüd rääkida ümbrikupalgast ja maksuaugust, siis ma olen täielikult nõus sellega, mis te ütlesite, härra Taavi Rõivas. See on halb, kui see indikaator tõuseb. Te muidugi poliittehnoloogiliselt ja oskuslikult sidusite selle jälle praeguse valitsuskoalitsiooniga. Aga erinevalt Reformierakonna väidetust, et töötajad on motiveeritud saama osa palgast ümbrikus, näitab uuring, et töötajate seas on kasvanud nende osakaal, kes ümbrikupalka ei poolda. Eilsel maksupoliitilisel debatil, millele te viitasite, ütles ka ju Rahandusministeeriumi asekantsler Dmitri Jegorov välja, et ajal, mil ehitatakse palju ning tööjõu nõudlus on suur, kasvab ümbrikupalga maksmine. Maksuametil on sellega tegelemiseks mitu võimalust: tehakse rohkem kontrollreide ja nõutakse riigihangetel alltöövõtjatelt palgainfot. Peale selle hakkavad pangad järgmisel aastal laenuotsustes maksuameti andmeid kasutama. Nii et sellega tõsiselt tegeletakse.

13:32 Esimees Eiki Nestor

Taavi Rõivas, palun!

13:32 Taavi Rõivas

Aitäh! *Circa* kümme aastat on Eestis ümbrikupalkade maksmine langustrendis olnud ja nüüd – samal ajal sellega, kui te tegite väga suured muudatused senises lihtsas ja arusaadavas tulumaksusüsteemis – on see ühe aastaga enam kui pooleteistkordistunud. Tegemist ei ole lihtsalt pooleteistkordistumisega. See raha, mis jääb maksudena kogumata, võimaldaks ühe hetkega kõiki Eesti pensione suurendada keskmiselt 20 euro võrra. See võimaldaks kõikidele omavalitsustele eraldada täpselt 5% suurema eelarve. See võimaldaks haigekassale täiendavalt eraldada 50 miljonit eurot, mille arvel oleks võimalik lühendada näiteks ravijärjekordi. See on see raha, mis jääb praegu riigieelarvesse saamata, sellepärast et ümbrikupalkade maksmine on nii palju kasvanud, nagu statistika näitab. Kas te tunnete selles ka endal mingitki süüd?

13:33 Peaminister Jüri Ratas

Sellest ma olen aru saanud, et paljudele meeldib ikkagi näpuga otsida süüdlast, seda, kes on süüdi. Paljud küsivad, kes on selles Danske Banki rahapesuafääris süüdi. Kas Jürgen Ligi on süüdi? Kas Taavi Rõivas on süüdi? Tema oli siis peaminister, Ligi oli siis rahandusminister. Mina olen öelnud, et ma ei näita näpuga kellegi poole. Ma ei näita näpuga kellegi poole. Meil on vaja lahendust, et tulevikus sellist rahapesu enam ei oleks. See on ikkagi väga suur mainekahju, mille Eesti ühiskond on Danske juhtumi tagajärjel saanud. Teie tahate nüüd jälle teada, kes on süüdi.
Ma ütlen, et ma töötan selle nimel, härra Rõivas, et seda maksuauku ja ümbrikupalkade maksmist vähendada. Mina töötan selle nimel ja kogu valitsus töötab selle nimel. Ma ei tea, kas te olete õnnelik selle üle, et see protsent on suurenenud, mina küll ei ole. Te ütlesite, et see annaks võimaluse rahastada kohalikke omavalitsusi ja haigekassat. Miks te siis seda ei teinud, kui te võimul olite? Miks need omavalitsused kiratsesid? Praegune valitsus on pannud sinna kolme aastaga 90 miljonit lisaks ja

haigekassale nelja aastaga üle 200 miljoni lisaks, et just ravijärjekorrad lüheneksid.
Jah, konjunktuuriinstituudi hinnangul kasvas tõesti ümbrikupalga saajate osakaal 2017. aastal 13%-ni (*versus* 8% 2016. aastal), kuid vähenesid makstavad summad. Ma rõhutan, et aina vähem on neid, kes saavad kogu tulu ümbrikupalgana. Valitsus otsustas 2018. aastast tööjõu maksukoormust vähendada, mis on loodetavasti abiks ka palgasurve leevendamisel. Sellesama asja kohta, mida te nimetasite, on ju väga paljud ettevõtjad andnud positiivset tagasisidet. Mõtlen seda, et tulumaksuvaba miinimum on tõusnud 500 euroni, selle asemel et seda 10 või 15 euro võrra tõsta.

13:35 Esimees Eiki Nestor
Külliki Kübarsepp, palun!

13:35 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea peaminister! Tööjõuprobleem on lähiaastatel kindlasti üks kiiremini kasvavaid probleeme meie ühiskonnas, liiatigi kui riik hakkab samal ajal suuri investeeringuid tegema. Ja sotsiaalmaksu suurus selles küsimuses, mis motiveeriks meie enda ettevõtjaid enam meie enda inimesi palkama, on määrava tähtsusega küsimus. Millised on olnud valitsusliidu debatid, arutelud sotsiaalmaksu tuleviku üle? Siin ei anna tõenäoliselt kosmeetilised parandused või vähendused mingisugust suurt tulemust. Milliste meetodite peale te veel mõelnud olete, et meie tööjõuprobleemi maksupoliitika abil lahendada?

13:36 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Siin on ju viimasel ajal käidud välja väga radikaalseid muudatusi. On öeldud seda, et loobume üldse sotsiaalmaksust, sellest 33%-st, millest ravikindlustus on 13% ja pensionidele läheb 20%. Noh, see on selline radikaalne lähenemine. Tõsi on see, et kui me vaatame sissetulekuid, siis võib öelda, et suurusjärgud on sellised: 600 000 Eesti elanikku, kellel on sissetulek, maksavad sotsiaalmaksu ja *circa* 100 000 on tõesti neid, kes sotsiaalmaksu ei maksa ja võtavad oma sissetulekut välja näiteks dividendidena.
Mina sellise radikaalse lähenemisega nõus ei ole, sest see tähendab a) kas solidaarse tervishoiusüsteemi lõppemist ja selle löögi alla seadmist, kuidas tulevikus pensione välja makstakse, b) või mingisuguse teise väga suure maksupoliitilise muudatuse tegemist. Eelkõneleja härra Rõivas teab seda – tema erakonna esimees on ju selle ühes intervjuus välja öelnud –, et erakond soovib sotsiaalmaksu ära kaotada. Kuigi mina ei ole Reformierakonna advokaat, peame küsima, kas tõesti on Reformierakond valinud teise tee võrreldes toonase Siim Kallase ajaga, et vähendamise asemel tahetakse tulumaksu nüüd hoopiski tõsta kas 40%-le või 50%-le. Kust see kate tuleb? Nii et praegune valitsus ei ole käsitlenud sellist lähenemist, et lõhkuda radikaalselt – või kuidas te ütlesitegi? – solidaarset tervishoiusüsteemi. Ma vaatan teile otsa ja pean tunnistama, et isegi kui te väga paluksite seda Riigikogu liikmena, siis ma kardan, et sellel valitsusel ei ole jõudu, et solidaarne tervishoiusüsteem ära lõhkuda, ja pole ka sellist soovi.

13:38 Esimees Eiki Nestor
Üks lisaküsimus on ette nähtud. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

6. 13:39 Sotsiaalteenuste osutamine

13:39 Esimees Eiki Nestor
Vastab sotsiaalkaitseminister Kaia Iva, küsib Raivo Põldaru. Palun, Raivo Põldaru!

13:39 Raivo Põldaru
Aitäh, härra esimees! Seadus on pannud kohalikele omavalitsustele kohustuse osutada sotsiaalteenuseid. Ministeerium plaanib järgmisel aastal kulutada küllalt suure hulga raha nende kontrollimiseks, et tõhustada ja parandada sotsiaalteenuste kvaliteeti kohalikes omavalitsustes. Mida

heidab siis ministeerium ette nendele omavalitsustele, et nüüd on vaja sellist tõsisemat kontrolli nende tegevuse üle? Ja kuidas te plaanite seda 1,3 miljonit kasutada? Kuidas see asi toimima hakkab – milleks see raha läheb?

13:39 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh selle äärmiselt olulise küsimuse eest! Selles oli võib-olla ka see küsimus, kust pärineb meie teadmine, et seda kontrolli või nõustamise poolt on vaja suurendada. Ma usun, et me kõik oleme seda kogenud ja ka näinud. Kui jätta isegi kõrvale meedias kajanud üksikud juhtumid, mis võivad ju ollagi üksikjuhtumid, siis meil on ka palju süsteemsem info selle kohta, mis kohalikes omavalitsustes toimub ja kui erinevad nad praegu on. Päevakorra ühes esimestest punktidest oli kolleegidel küsimus hoolduskoormuse vähendamise rakkerühma töö kohta – ka seal tuli ju see ebaühtlus kenasti välja. Õiguskantsler on teinud kontrollkäike ja selle kohta oma järeldusi. Samamoodi on ka meil nüüd võimalik väga täpselt kohalike omavalitsuste tegevusi vaadata, kuna sellest aastast on Sotsiaalkindlustusametil pädevus, et kohalike omavalitsuste sotsiaalteenuseid kontrollida, nende üle järelevalvet teha, aga ühtlasi ka nõustada.
Meie eesmärk ei ole muidugi hakata karistama, sel viisil kontrollima. Meie eesmärk on jõuda nõustava järelevalvega nii kaugele, et me mõtestame kohalikes omavalitsustes väga täpselt seda tööd, mida inimeste heaks tehakse: esiteks, abivajaduse hindamisel ja teiseks, sobiva abi andmisel. Sealjuures tuleb jälgida, et inimene ei peaks ülemäära maksma, et teenus oleks talle taskukohane ja ta perekonnale jõukohane. Me hakkame kindlasti kohalike omavalitsuste nõustamist nendega koostöös tegema: valmistama ette täiendavaid juhendeid, mille kohta siin eespool ka küsiti, ja jagama parimaid praktikaid. Me loomulikult teame, et kõikides omavalitsustes pole probleeme, osas on kõik väga hästi. Ja sinna juurde tuleb ka otsene järelevalve. Lisaks on selle raha sees analüüsivõimekuse suurendamine – seda võimekust on, julgeme öelda, sotsiaalsfääris seni liiga vähe olnud.

13:42 Esimees Eiki Nestor

Raivo Põldaru, palun!

13:42 Raivo Põldaru

Aitäh, härra esimees! Hea minister, plaanite ka vähemalt osa sotsiaaltöötajate ja teenuseid osutavate inimeste palga tõusu päris normaalse protsendina. Aga kas teine osa, kes n-ö selles rahas ei sisaldu, ei tunne ennast puudutatuna? Või saavad tegelikult kõik sotsiaalteenuseid osutavad inimesed ilusa palgatõusu, nagu see protsent ette näeb?

13:42 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! Teie küsimuses on tõesti päris suur iva sees, sellepärast et sotsiaaltöötajad töötavad eri sfäärides: nad võivad olla riigi palgal, nad võivad olla kohaliku omavalitsuse palgal, nad võivad olla eraettevõtja palgal. Sellest tulenevalt on ju ka palga määrajad erinevad. See konkreetne rahasumma, mille me oleme planeerinud sotsiaalvaldkonna töötajate järgmise aasta palga tõusuks, puudutab neid, kes on riigiteenuste tagajad. Siia alla lähevad rehabilitatsiooniteenus – riiklik teenus, mille kõrgema tasustamisega on võimalik palka tõsta –, erihoolekandeteenused ehk psüühikahäirega inimestele tagatud teenused, asendushooldus ja ka mõned Astangul pakutavad teenused.
Nii et nende hindade tõusuga saame meie tagada selle palgatõusu, mis me oleme praegu planeerinud – keskmiselt vähemalt 12%. Aga ma loodan, et on võimalikud ka kõrgemad palgatõusud. Näiteks rehabilitatsiooniteenuse puhul me tahame jõuda nii kaugele, et arst, õde ja logopeed saaks sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamisel sama palka, kui nad saavad meditsiinisüsteemis. Meil on praegu see probleem, et siin on olnud palkade erinevusi, mistõttu on ka teenuse osutamisel takistusi olnud. Aga mis puudutab näiteks kohaliku omavalitsuse või üldhoolekande sotsiaaltöötajaid, siis on tõsi, et nende palga tõus peab tulema konkreetselt nendega seotud teenusepakkujatelt.

13:44 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:44 Eesti mittealaline liikmesus ÜRO Julgeolekunõukogus

13:44 Esimees Eiki Nestor
Vastab välisminister Sven Mikser, küsib Ain Lutsepp. Palun, Ain Lutsepp!

13:44 Ain Lutsepp
Härra esimees! Austatud minister! Eesti kandideerib ÜRO Julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks aastateks 2020–2021. Meie eesmärk on tuua esile väikeriikide vaatenurki julgeolekuküsimustes ning panustada stabiilsuse ja julgeoleku kindlustamisse. Meiega konkureerib Rumeenia, kes on vist juba neli korda liige olnud. Küsimus on selline: millised on meie võimalused saada julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks? Milline on tagasiside läbirääkimistest ja kohtumistest? Milline on hetkeseis?

13:45 Välisminister Sven Mikser
Aitäh! See on erakordselt hea küsimus. ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalised liikmed valitakse regionaalsetest gruppidest ja neid valib kogu peaassamblee liikmeskond. ÜRO liikmesriike on tänasel päeval 193 ja ühes hääletusvoorudest on vaja saada vähemalt kahe kolmandiku liikmesriikide toetus, st 129 riiki peavad meid toetama, et me osutuks valituks. Töö selleks on käinud juba sellest hetkest peale, kui Eesti oma kandidatuuri esitas 2005. aastal. Mõistagi on nüüd, kui valimised – need valimised toimuvad tuleva aasta juunis – on väga lähedale jõudnud, see kampaaniatöö intensiivistunud.
Ma väga tänan Riigikogu liikmeid, kes on selles aktiivselt kaasa löönud. Selle ürituse patroonid on Vabariigi President ja mõistagi Välisministeerium. Eeskätt meie oma kampaaniatiim tervikuna on ühest küljest olukorda pidevalt jälginud, monitoorinud ja kaardistanud, teisest küljest töötanud selle nimel, et me tõepoolest jõuaksime võimalikult paljudeni neist 193 riigist. Absoluutselt valdava osaga neist on meil olemas kontakt ja oleme nende toetust palunud. Tagasiside on olnud väga erinev, aga tänasel päeval on meil väga kõrged lootused, et me oleme oma kandidatuuris edukad.
Mõistagi on kõige tugevam n-ö vastastikuste nootidega ülekinnitatud toetus – eriti juhul, kui ka meie oleme suutelised pakkuma toetust vastava riigi mõnele kandidatuurile, olgu julgeolekunõukokku või mõnda teise ÜRO funktsiooni või positsiooni. Samas, me kindlasti ei saa kuidagi käsi rippu ega jalga lõdvaks lasta enne, kui finišijoon on käes. Oleme väga tihedalt vahetanud kogemusi Leedu ja Rootsiga, aga ka näiteks Soomega, kelle viimane kandidatuur julgeolekunõukokku ei osutunud edukaks, vaatamata sellele, et nad läksid valimispäevale vastu kõrgete lootustega.

13:47 Esimees Eiki Nestor
Aitäh!

13:47 Välisminister Sven Mikser
Nii et loodame parimat ja töötame ka täie auruga selle nimel.

13:47 Esimees Eiki Nestor
Ain Lutsepp, palun!

13:47 Ain Lutsepp
Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Välisministeeriumi kodulehelt ma vaatasin, et ÜRO-s on 194 riiki. Ma ei tea, võib-olla siis mina eksin. Aga küsimus on selline: millised on kampaaniaga seotud kulud? See on olnud pikaajaline, kauakestev ja järjekindel asi. Kui palju on veel vaja panustada? Milline on reaalne maksumus?

13:48 Välisminister Sven Mikser
Aitäh! On üks pealinn, kus Eesti toetuse saamiseks kampaaniat ei tee – see on Tallinn. Kõikjal mujal me loomulikult sooritame väga aktiivselt ja intensiivselt oma kampaaniategevusi, välja arvatud mõned riigid, kellega suhtlemine ei ole meile teatud poliitilistel põhjustel vastuvõetav, aga neid on tõesti väga-väga vähe. Ja kampaaniakulud on eelarves ette nähtud. On selge, et selle kampaania edukaks osutumisel seonduvad tõeliselt märkimisväärsed kulud ikkagi nende kahe aastaga, kui me oleme julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks. Kevadel eelarvestrateegiat koostades broneerisime selleks

ka täiendavad vahendid eelarve n-ö strateegilises reservis.
Julgen öelda, et Eesti ei ole võtnud endale eesmärki teha väga rahamaigulist kampaaniat. Kui meie kampaania osutub edukaks, siis põhjus on eeskätt meie ekspertiisis, meie senises tegevuses ÜRO-s, olgu selleks näiteks kliimamuutuste valdkond, naiste ja laste õiguste temaatika või ka meie kogemused IT-valdkonnas. Nii et edukus sõltub eeskätt meie reaalsetest tugevustest ja tegevusest, mitte sellest, et me üritame mõnda otsuse langetajat kuidagi raha või kingitustega üle külvata – see Eesti kampaaniategemise strateegiasse ega taktikasse ei kuulu.

13:49 Esimees Eiki Nestor
Raivo Põldaru, palun!

13:49 Raivo Põldaru
Aitäh, härra esimees! Käesolevat küsimust arutades tekkis mul asja vastu selline huvi. Teadupärast isegi Eurovisioonil ei anna meie naabrid meile alati n-ö toredaid hääli ega normaalseid punkte. Küsin, kas on mingit infot meie naabrite kohta põhjas, lõunas ja idas. Kuidas on töö nendega käinud ja mis hääli võib sealt oodata?

13:50 Välisminister Sven Mikser
Aitäh! Nagu ma eelnevalt ütlesin, kõige tugevamad on kindlasti need toetusavaldused, mis on kinnitatud üle vastastikuste nootide vahetamisega. Võin öelda, et me naudime väga-väga tugevat toetust oma geograafilises naabruskonnas. Mõistagi, kuna meie konkurent on samuti Euroopa Liidu ja NATO liikmesriik, on neil omad kokkulepped peamiselt oma lähipiirkonda kuuluvate Euroopa Liidu riikidega. Loomulikult ei ole meil ega ka meie konkurentidel teineteise kampaania seisust sajaprotsendilist ülevaadet – keegi ei rutta neid kaarte nii avalikult avama –, aga eks me sellest üht-teist teame.
Nagu öeldud, me naudime väga-väga tugevat toetust oma geograafilises lähinaabruskonnas, Põhja-Balti ringkonnas. Üks erand, kelle hääletamiskäitumist me kindlasti ei oska prognoosida, on meie idanaaber. Aga on ka tavaks, et viis vetoõiguslikku alalist liikmesriiki oma toetusest ühele või teisele kandidaadile ükskõik millises regionaalses grupis avalikult teada ei anna. Julgeolekunõukogu koosneb viiest alalisest ja kümnest perioodiliselt valitavast mittealalisest liikmest. Kui me ei hindaks oma šansse tugevateks ja headeks, siis me sedavõrd intensiivselt ja entusialistlikult ei teeks tänasel päeval seda kampaaniatööd – ei meie Välisministeeriumis, ei teie siin Riigikogus ega ilmselt ka Vabariigi President ja tema ametkond. Aga nagu öeldud, ei tohi loorberitele puhkama jääda. Tuleb ikka pingutada, vaatamata sellele, et me hindame oma positsiooni ja seisu tugevaks ja heaks ning loomulikult peame ennast ka väärikaks kandidaadiks, kellel on julgeolekunõukogu laua taha tuua olulisi kvaliteete. Nii et me pingutame lõpuni.

13:52 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

8. 13:52 Tööjõumaksud

13:52 Esimees Eiki Nestor
Vastab peaminister Jüri Ratas, küsib Enn Meri. Palun, Enn Meri!

13:52 Enn Meri
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud peaminister! Meil oli siin varem maksudest juttu, konkreetselt ka tööjõumaksudest. Paljude meie ettevõtjate meelest on tööjõumaksud Eestis liiga kõrged ja me tahaksime neid hea meelega vähendada. Aga vähendamine tähendab ju ka seda, et neid tuleb kuidagiviisi asendada. Tahan küsida teie seisukohta. Toon näiteks selle, et võiks vähendada tööjõumakse 33%-st 30%-ni ja võtta asendusena kasutusele omakapitalimaksu. See võiks olla suurusjärgus 0,75% Eesti ettevõtete omakapitalist. Omakapital on vara miinus võlad. Kas teie pooldaksite seda laadi ettepanekut?

13:53 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui tohib, siis teen kõigepealt väikese sissejuhatuse maksude teemal. Kaheksa kuu peale kokku laekus keskvalitsuse maksutulu 4,77 miljardit eurot, mis on 10,4% rohkem, kui laekus 2017. aasta kaheksa kuuga. Ja selle aasta kaheksa kuu laekumine oli 60 miljonit suurem 2018. aasta eelarves planeeritust ning 2 miljonit rohkem suveprognoosis oodatust. Ka augusti maksutulu ületas ootusi. Tulen nüüd teie küsimuse juurde – tööjõumaksud. See ei ole ju mingi saladus, et paljud ettevõtjad räägivad päris sageli mitte küll sotsiaalmaksu ärakaotamisest, aga sotsiaalmaksu laest. Ametiühingute poole pealt on räägitud ka sotsiaalmaksu põrandast. Mulle tundub, et tööandjad on selle lähenemisega põhimõtteliselt nõus. Kas sotsiaalmaksu vähendamine ja mingi teise maksu tekkimine võiks olla debati teema? Ma arvan, et see võiks põhimõtteliselt olla debati teema. Kas see võiks olla see maks, mille teie välja pakkusite? Teoreetiliselt võiks see siis olla kordades kõrgem tulumaks, mida, nagu kaudselt võib tuletada, on välja pakkunud Reformierakond – 40–50%. Aga on räägitud ka sellest, et kui meil oleks näiteks tulumaksu astmed, kas siis oleks võimalik sotsiaalmaksu vähendada. Mõned on käinud välja ka kinnisvaramaksu. Nii et ma arvan, et neid debatte võiks pidada küll.

13:55 Esimees Eiki Nestor
Enn Meri, palun!

13:55 Enn Meri
Aitäh, härra esimees! Ma esitan sama küsimuse, aga küsin natukene teisiti. Kui me räägime tööjõumaksude langetamise kompenseerimisest näiteks kommertskinnisvara maksuga, siis kuidas te sellise asja peale vaatate?

13:55 Peaminister Jüri Ratas
Härra Meri, te ju saate aru, et kui teie siin midagi ütlete, siis teie kui Riigikogu liikme sõna kannab väga, ja kui peaminister midagi ütleb, siis see kannab ka natukene. Nii et kui me nüüd ütleme, et teeme nii- või naapidi, siis saab sellest kohe põhimõte. Eile üks minu erakonna patriootlik liige, kes tõesti armastab Eestimaad ja Eesti inimesi väga ning soovib Eestit kaitsta iga hinnaga, ütles ka ühe oma mõtte välja. Selle peale öeldi kohe, et see on Keskerakonna suur idee. Eks enne Riigikogu valimisi tulebki ideid välja käia. Jutt oli idapiirist ja selle väljaehitamisest. Õige on see, et loomulikult tuleb see korralikult ja ka kõrgtehnoloogiliselt välja ehitada.
Tulen nüüd selle teie küsimuse juurde, mis oli sotsiaalmaksu langetamise kohta. Ma saan aru, et te rääkisite juriidilise isiku kinnisvara maksustamisest. See tähendab automaatselt seda, et me läheme väga jõuliselt ettevõtlust maksustama ja tekivad ju küsimused. Kas me siis maksustame näiteks pindala? Ma vaatan siin otsa härra Urmas Kruusele, kes alati valutab südant põllumajanduse, maaelu pärast. Ma ei kujuta ette, mida tema selle kohta öelda võib.
Eks ma vastan samamoodi nagu eelmise küsimuse lõpus. Ma arvan, et maksudebatt peab olema üks läbivaid debatte selle Riigikogu koosseisu lõpus ja järgmise, XIV Riigikogu alguses. See ongi tegelikult õige debatt, seda tulebki pidada, mitte hakata siin rahvuseid vastandama. Vastupidi, tulebki rääkida majandusest. Nii et kui te tulete ka kaasa majandusdebatiga, maksupoliitilise debatiga, siis mina olen selleks oma erakonna nimel kindlasti valmis ja tervitan seda.

13:57 Esimees Eiki Nestor
Taavi Rõivas, palun!

13:57 Taavi Rõivas
Aitäh! Hea peaminister! See väide, nagu oleks keegi Reformierakonnas rääkinud plaanist tulumaksu tõsta, on absurd – midagi sellist ei ole kindlasti olnud. Veelgi enam, Reformierakond on just see, kes on tulumaksu 26%-lt 20%-le langetamise taga olnud. Teiseks, iga euro, mis läheb ümbrikupalgaks, tähendab seda, et riigil jäävad maksud saamata. Ja kui ümbrikupalkade maksmine on kasvanud 8%-lt 13%-le, siis jääb n-ö kirvega rehkendades saamata viis protsendipunkti nii sotsiaalmaksust kui tulumaksust. See on maksumaksjale väga suur kaotus. Kas te olete valmis tunnistama, et maksukaose tekitamine 2016. aasta lõpus ja 2017. aasta alguses oli tegelikult viga?

13:58 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Eks ikka öeldakse, et kordamine on tarkuse ema. Käime siis need küsimused uuesti üle. Aga enne veel, kui ma nende juurde jõuan: mina ütlesin ausalt, et sellel teie sotsiaalmaksu ärakaotamise ideel on kaks alternatiivi. Üks on see, et te tõstate mingeid muid makse, näiteks tulumaksu. Teine alternatiiv on see, et te ei tee mingit maksu juurde. Loomulikult võib ju teie loosung olla, et me kaotame sotsiaalmaksu ära, ja kõik. Ega keegi ei keela seda. Ainult et ma arvan, et see teie valijatele küll ei meeldi. Ja mina olen sellisel juhul nõus Reformierakonna valijate eest seisma, et neile säiliks solidaarne tervishoiusüsteem ja pensionite väljamaksmine. Minu arust see küll hea mõte ei ole. Nii võib öelda, et kaotame ka tulumaksu ära, kaotame aktsiisid ära. Peab ju midagi juurde ütlema, te saate ise ka sellest aru. Te teate väga hästi, et kui üle 3 miljardi jääb riigieelarvesse laekumata, siis tekib küsimus, mis me siis teeme. Nii võib öelda, aga siis tuleb alati öelda ka lause teine pool – see on teil ju ütlemata. Selles ongi see probleem ja iva.
Kui te rääkisite 2016. aastast, siis te ütlesite "maksukaos". Ma vist kuulsin valesti. Ma mõtlesin, et te ütlesite "need muudatused, et seda maksupoliitikat parandada". Aga kui teie ütlesite selle kohta "maksukaos", siis mina ütlen, et parandamist tuli tõesti tublisti ette võtta. Võtame kas või madalat ja keskmist palka teenivad inimesed. Me ei olnud nõus taas tulumaksuvaba miinimumi 10 euro võrra tõstma. Nüüd on see 500 eurot ja paljud inimesed võidavad 64 eurot iga kuu. Võtame näiteks sellesama diislikütuse aktsiisi. Selle aasta alguses oleks ka diislikütuse aktsiis tõusnud. Õnneks ei tõusnud. Võtame näiteks majutusasutuste käibemaksu, millest ma olen juba rääkinud. Mõelge ise, kui see oleks 14%-le tõusnud. Ma arvan, et see oleks turismisektorile laastav olnud. Nii et paljud asjad said tõesti 2016. aasta lõpus ära muudetud ja ma arvan, et see oli õige suund.

14:00 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, peaminister! Aitäh, ministrid! Infotund on lõppenud.